

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 316.658

ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКОЮ В УКРАЇНІ ПРИЧИН РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (З 2014 Р.)

Стрілець В.В., доктор історичних наук, професор (striletsv@ukr.net)

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Громадська думка в українському суспільстві щодо Російсько-української війни (з 2014 р.) формується під впливом багатьох чинників (реальних подій, ЗМІ, інформації в соціальних мережах тощо). Водночас громадська думка впливає на формування інформаційного простору, трансформується в політичні рішення, значною мірою впливаючи на внутрішню й зовнішню політику держави. Відображення причин російської агресії проти України в громадській думці українського суспільства зазнало й зазнає певної еволюції під впливом різноманітних чинників.

Можна констатувати певні, а в деяких аспектах, й істотні відмінності в оцінках громадською думкою російської збройної агресії РФ проти України в її так званій гібридний період (з лютого 2014 р. по лютий 2022 р.) і в період повномасштабного вторгнення, коли активізувався суспільний запит на об'єктивні та чіткі оцінки цієї агресії, що перетворилася в лютому 2022 р. у найбільшу на європейському континенті з часів Другої світової війни повномасштабну війну.

Причини анексії Криму та окупації частини українського Донбасу Російською Федерацією в 2014 р. з огляду на їх гібридний характер та стрімкий характер подій не знайшли в період їх здійснення чіткого відображення в громадській думці України. Зазначені процеси сприймалася здебільшого як прояв сепаратистських рухів російськомовного населення відповідних регіонів, певною мірою підтриманих Російською Федерацією. Поступово утверджувалася думка про реалізацію щодо України нової форми російської імперської експансії з очевидним антизахідним підтекстом.

Лейтмотивом громадської думки щодо причин повномасштабної російської агресії проти України 2022 р. стало переконання (що проявилось в потужному патріотичному піднесенні) в прагненні РФ завоювати Україну, позбавити її політичної незалежності, унеможливити її європейську та євроатлантичну інтеграцію, перетворити її в один із регіонів «русского мира», використати її матеріальні і людські ресурси для реалізації традиційних російських експансіоністських планів.

Так званий сепаратизм окупованих 2014 р. територій став сприйматися не як фактор, що зумовив російську експансію, а як прояв колабораціоналізму, що став похідним чинником і допоміжним ресурсом російської агресії проти України.

Разом з тим незначне поширення мають підходи, прибічники яких намагаються визначити причини російської агресії через призму конспірології, згідно з якою «війна в

Україні» є реалізацією планів «світових центрів впливу» завдати поразки РФ через її втягнення у війну проти України, а опосередковано – проти всього НАТО, чи то загалом колективного Заходу, з наступним її розчленуванням на низку державно-політичних утворень і викреслення, таким чином, РФ з кола суб'єктів міжнародної політики.

Прибічники таких очевидно абсурдних підходів свідомо, чи не свідомо йдуть у фарватері нарративів, які поширюються низкою російських політиків (включаючи й нинішнього президента РФ та її міністра закордонних справ), російських ідеологів та пропагандистів. Такі нарративи по суті заперечують відповідальність Росії за агресивну війну, і є очевидною маніпулятивною ситуативною, суто пропагандистською спробою виправдати загалом невдалий для РФ перебіг так званої «спеціальної військової операції».

В громадській думці зустрічається й трактування причин Російсько-української війни як продовження протистояння у військовий спосіб «геополітичних гравців світового рівня» (США, НАТО, чи то колективного Заходу і РФ на території (несуб'єктної згідно з таким підходом) України).

Починаючи з 2014 р. в громадській думці України поступово відбувся відхід від надмірно довірливого, як виявилось, безпідставного, ставлення українського суспільства до визначених Будапештським меморандумом безпекових гарантій Україні, утвердилося усвідомлення того, що такі не виправдані сподівання українського суспільства та тодішня неготовність західних гарантів зазначеного меморандуму виконувати його вимоги, підштовхнули РФ розпочати агресивну гібридну війну проти України 2014 р. та перевести її в повномасштабний формат 2022 р.

Останнім часом в громадській думці відбувається переоцінка пасивної реакція тодішнього керівництва України на окупацію та анексію Автономної Республіки Крим, яка заохотила агресора здійснити вторгнення окупаціону Сході України.

В громадській думці України все більшою мірою поширюється усвідомлення того, що політична, економічна, а відтак і військова слабкість України станом на 2014 р., значною мірою зумовлена її попереднім курсом на тотальну приватизацію, відстороненням держави від активної економічної політики, корупцією, пограбуванням держави, обмеженим фінансуванням Збройних Сил, тотальним скороченням озброєнь, мінімальними затратами на переозброєння, провокувала РФ на військову агресію з метою «остаточного вирішення українського питання».